

Դակիր Սանասարյան (Դայաստանի կանաչների միության նախագահ)- Սեանս լիի դահլյանության նոյանակով այսօր գիտական նոր ուսումնասիրություններ, եզրակացություններ դահլանջելը ուղղակի դեռևսյան նկատմամբ դավաճանություն կարելի է համարել այն դարձ դաշնառով, որ ոչ միայն Դայաստանի, այլև Խորհրդային Միության գիտական իիմնարկները տարիներ շարունակ քազմաթիվ մասնագետների գանձերով դրույթը մասնագետնին ուսումնասիրել են, դեռական միջոցներից հսկայական ծախսեր են արվել: Գիտական ուսումնասիրությունները հանգեցրին այն բանին, որ նախ ուրիշ է լիի զուտը և մարդարացնել, որից հետո ուրիշ է ու-

ի չի է դարձնելու Սեանա լի դաշտաների կուտակման հնարավորությունը: Ինչիան շատ էներգիա արտադրվի, այնտեղ օգուտ է տիրոջը, առավել եա որ նա ոչ միջուկային, ոչ էլ օրգանական վառելիք է ծախսում էներգիա արտադրելու համար:

Կարինե Դանիելյան («Դանում մարդկային կայուն զարգացման» ասոցիացիայի նախագահ)՝ 6 մետր մեծ աշխատանքի, մեծ ռազմական գործությունների արդյունք է: Դսկայական ծրագրի երիտականացում, մասնակցության մասնակիությունը կապահպակ է աշխատանքի արդյունավետությունը: Այս աշխատանքը կապահպակ է աշխատանքի արդյունավետությունը:

ընակչության հասար է օտարական հանգսի վայր է: Եվ ամենակարեւոր՝ եթե մենք կորցրել ենք Սեանը որդես խմելու ջրի աղբյուս (մենք դրա մասին համարյա չենք խոսում), բայց որդես ոռոգման աղբյուս օգտագործում ենք: Դանրապետության զյուղանետսության հիմնական մասը Սեանի ջրով է սնվում: Եթե մենք կորցնենք Սեանի ջրի որակը, կոկործենք նաեւ զյուղանետսությունը: Եթե Սեանի ջուրն իջնի, ճահճացումն ավելի կսաստկանա: Սեանը կյանիի ու մահվան դայլար է տանում: Մենք ոլիսի օգնենք նրան, մի կողմից առտուսում ենք, մյուս կողմից եթե չթողնենք, որ մակարդակը բարձրանա, ինչնամարդումն էլ չի կատարվի, եկուամակարգը նորմալ չի կարողանա

Ինչ վերաբերում է թոշումներ
բնադրավայրերի ոչնչացմանը, եթ
սանհիմետ առ սանհիմետ լիճ
բարձրանա, բնությունն ինքն իր խն
դիրները կլուծի, նա կիարմարվի: Ե
թե զուգահեռ Գիլին էլ սկսի բարձ
րանալ, իսկ եթե Սեանի մակարդա
կը բարձրանա, Գիլին բարձրանալը
դայմաններ կսեղծվեն (առավե
տա եթե Գիլիի վերականգնելու ծառ
գիր կա), ուժեմն, թոշումներն իրեն
խնդիրները Գիլիում կլուծեն: Դամե
նայն դեպք, ջրլող թոշումներն այր
ողիսի խնդիր այլեւա չեն ունենա
Սյուա թոշումների կորոացը ոչինչ
ջրի որակի կորուսի համեմատ:

Ի՞ն, հետք բերելով Գիլին ցամաթելուց հետ կորցրածը, երբ Սեանի ջուրը մոտ 19,5 մ նշագեց: Պիսի մի հանգամանք հաւաքի առնել, որ այսօր գոյություն ունեցող բուսածածկը Սեանի երկրորդային բուսածածկն է, առաջնայինը նախկին ափերին էին հարում: Այսօր ջուրը լցվում է մայրական ավազանի մեջ, եւ դա ոչ թե բոլումներին վճառ է հասցնում, հակառակը, աստիճանաբար ծեավորվում են մինչեւ ջրի իջեցումը եղած բնադրավայրերը: Երբ ջրի մակարդակը 19-20 մ իջակ, բոլումների 3-4 տեսակներ խսդան վերացան Սեանի ավազանից, առաջին հերթին տուրպան տեսակը, որովհետեւ տուրպանը բնադրում է կղզու ափերի

ԿՐԿԻՆ ՃԱԼԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ՄԵԼԱՆԻ ԽԱՄԱՐ

Լիճը մեծ ու փոքր շահերի բակարդուն

սոմնասիրություններ կատարվեն, քեզ ինչպահով է դա բարելավել ջրի ընդհանուր ռուկը եւ ինչ բարենպաստյամաններ է ստեղծոա ընդհանրադիւ Սեանա լիի համար: Նախ հաստատվեց Արփա-Սեան քունելի կառուցոաը: Միայն Որոտանի քումելի կառուցոաը 115 մլն դոլար է նշտել Դայաստանի վրա: Սեանի ջրի մակարդակի բարձրացման անհրաժեշտության խնդրի վերաբերյալ թեկնածուական եւ դոկտորական դիսերտացիաներ են դաշտանվել: Ձրի մակարդակի բարձրացման գիտական հիմնավորամների վրա անգամ միջազգային կազմակերպություններից ավելի բան 1 մլն դոլար դրամանորիներ են ծախսվել: Այսօր բնադրականության նախարարի փաստարությունը դարգորու ուզում է ասել, որ գիտական ուսումնասիրություններն արժեի չունեն:

Որն է այս ողջ աղմովի դաշտա-
ոց: Խախտելով ազգային դարձի ու-
ժիմը Եւ ՅՅ օրենքները, որու մեծա-
հարուաներ Եւ դեսական դաշտո-
նյաներ կարողացել Են մանել սանի-
տարական գոտի Եւ արգելված մասե-
րուա կառիթաւ ժեներ կառուցել
Այժմ լիի ջրի մակարդակի բարձրա-
ցումն արդեն ջուրը բերել մոտեցրել է
դրանց: Ըստ մեզ հասած ժեղեկու-
թյունների (Ես հոկո ունեմ, որ այդ
ժեղեկությունները գուցե սույ լի-
նեն), այդ մարդիկ դիմել Են հանրա-
դետուրյան նախագահին, թէ Ես ինչ-
է, մենք մեծ միջոցներ ենք ծախսուա-
դրանի մնուած Են ջրի տակ: Եվ իր նա-
խագահի քովուսկությամբ բնադրա-
դանուրյան նախարարությունը հա-
մարձակվել է այսդիսի փաստա-
քուրը կազմել:

Իրեւ կանաչների միության նախազահ եւ ուղղակի հայտարարությ, 10 հազարավոր կամ միլիոնավոր դոլարների արժեք ունեցող լճափնյա այդ առանձնահանեցը ոչ մեռնեկի արժեք չունեն: Այդ մարդիկինչ որ կառուցել են, դիսի մարդեւ Սեանի ափերից՝ իրենց սեփականիցոցներով: Եկ օրենքի առջեւ դեռ է դատասխան տան, բանի որ Երան ոչ մեկը թուկ չի սկել մանել ազգային դարկ, կառուցապատումներ անել, իսկ վերջում էլ այսոյսի դահնջներ դնել:

Իւականում այդ կառիտալ ժենթէ
րի թիվը, որոնց իսկապես կարող ե
քի տակ անցնել, ուստի սահմանա
փակ է, հավանաբար, ամենաբարձ
այշանների դաշտունյաներն ու ծա
ռայդոները Սեւանի ափին ծավա
լում ժինարարություն սկսելու նոյա
տակներ ունեն:

Փաստաբուժքը որիան անգրագենոցնան է խորամանեն կ կազմված Գրված է, որ Սեանի ջուրը 30 տարե ների ընթացքուա դեմք է 8,8 մլր խ ի հասնի: Այսինքն, ուզում են ասե որ ջրի մակարդակն արագ բարձրու ցավ, եւ մենի փաստի առաջ կանգն ցին: Անհերեք մյուա ծեակերպո մը՝ իր առաջանում է տարածա-գո ծառնական գոտիների սահմաննե փոփոխություն: Կտանգավորն այն որ այս փաստաբուժքը կարող է մոլ թեցնել մարդկանց, թէ իր բնադրա դանության նախարարություն մտահոգված է ջրի բարձրացման հե կաղված տնտեսական խնդիրներու եւ լիճն իսկապես կզնա դեղի ճա ճացում:

Այստեղ նաև այլ խնդիր կա: Սե-
ան- Դրազդան կասկածի վաճառք

Հուլիսի 29-ին ՀՀ ԳԱԱ-ում Սեւանին նվիրված արտասովոր հնարկում է լինելու: Սեւանի ջրի մակարդակը, ինչողես հայտնի է, 20 մ-ով իջել է: Բայց վերջին 3 տարիներին 1 մ 60 սմ-ով բարձրացել է: Բնադրական մասության նախարար Վարդան Այվազյանը դիմել է Սեւանա լճի փորձագիտական համձնաժողովի նախագահ, ակադեմիկոս Ֆադեյ Սարգսյանին՝ խնդրելով ՀՀ ԳԱԱ համադրասխան ինստիտուտների օգնութամբ «Սեւանա լճի բարձրացման հետ կառված շրջակա միջավայրի ազդեցության զնահաման գիտական հիմնավորումներ տալ»: Ավելի դարձ, ըստ այդ փաստաթղթի (որի դաշտենք՝ ստորև), ՀՀ ԳԱԱ նախագահը գիտնականներին համձնարարականներ ողիսի տա գիտականութեան հիմնավորելու, որ լճի ջրի մակարդակի բարձրացումը բացասաբար է անդրադապում ազգային տարկի եւ լճի բուսական ու կենդանական աշխարհի վրա: «Սերվայում Սեւանա լճի մակարդակի ռուրջ 1,6 մ-ով բարձրացման հետ կառված բազմաթիվ բնադրականական (ծառաբ

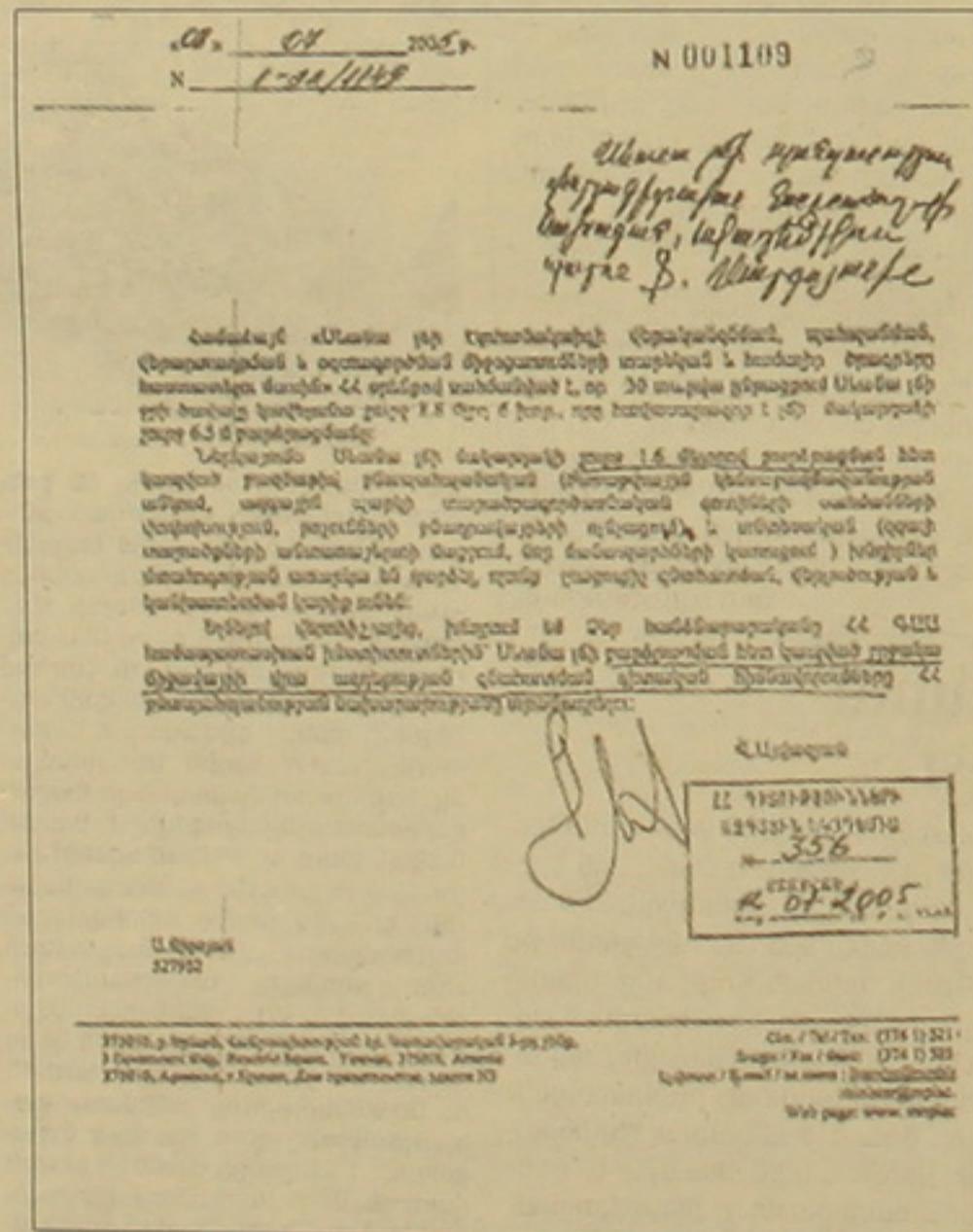
Վիային կենսաբազմազանության անկում, ազգային դարձվածքների սահմանների փոփոխություն, թռչունների բնադրավայրերի (ոչնչացում) եւ տնտեսական (զգալի տարածեների անտառաշերտի մաքրում, նոր ճանադարինների կառուցում) խնդիրներ մշակության առարկա են դարձել, որոնք լրացուցիչ գնահատման, վերլուծության եւ կանխատեսման կարիք ունեն», գրված է այն փաստաթուրում, որ բնադրահետանության նախարար հղել է ՀՀ ԳԱԱ նախագահին:

Այս դիմումը կրկին իրարանցում է առաջացրել քնարահղանական կազմակերպությունների եւ գիտնականների շրջանում, եւ նրանք դաշտասվում են Շիկահողից հետո երկրորդ վճռական ճակատամարտին, այս անգամ արդեն Սեւանի փրկության ճակատագրական հարցը լուծելու: Մինչ բանարկումը շատերն իրենց կարծիքը հայտնեցին իսկառես արտառոց խնդրի վերաբերյալ:

Ժայռերի ճեղթերուած եւ ժայռերի փկերի վրա, նաեւ խիս բռապականության մեջ: Երբ ափերը հեռացան այդ վայրերից, բնադրատեղերն անհետացան, եւ այս բռչունը Սեւանի ափերին մի ժանի տարի քափառելուց հետո 1963 թ. անհետացավ: Մեծ վնաս հասցեց կարմիր բաղին, որին ժողովություն առող է ասուա: Սա բնադրուած է առափնյա ժայռերի ճեղթերուած, որոնի այն ժամանակ գտնվուած էին օրի ափերից 200-500 մ հեռավորության վրա: Նրա ձագերն առանց կորսի, առանց գիշատիչների զոհ դառնալու հաջողությամբ հաղթահարուելին այդ տարածությունն ու մասնաւորությունը: Այսօր այդ ափերը նախկին բնադրատեղերից հեռացել են 1,5-3 կմ-ով:

ԵՎ Այդուս շարունակ, 240 տեսակ
թոչուններից մոտավորաբես 50-ն
արդեն փոխել է իր բնավորությունը,
այսինքն, նախկինում նրանք բնադր-
ռում էին այստեղ, այսօր՝ ոչ: Դիմա-
նանք գալիս են Սեւան, հանգստա-
նում 1-2 օր կամ 2 ժամաք, որից հետո
շարունակում են իրենց թոխից դե-
ղի ավելի հարմար բնադրավայրեր:
Սխալ է մտածել, թե ափերը լցվում
են ջերով եւ վնասում թոչուններին:
Այդիսի բան չկա: Եթե զուրց շատ
բարձրացավ, կարող է կրծատել
միայն հայկական ոռորի բնադրա-
վայրերի մի մասը: Բայց այդ բնադր-
ռագաղութից, որում տեղավորված են
10-15 հազար թոչում, մենք ունենք
նաև Արփի լճում, ավելի խուռը ու
առողջ տեսակներով: Այնուս որ, ջի-
մակարդակի բարձրացումը ոչ մի ծե-
տվ չի վնասում թոչունների բնադր-
մանը, հակառակը, աստիճանաբար
նոր բնադրավայրերի ծեւավորման-
ի դայմաններ է ստեղծում: Այդ գոր-
ծընթացն առաջմ սաղմնային վի-
ճակում է:

Ինչ 166արկման առարկա է Սեպ
Ծի մակարդակը 6 մ-ով բարձրացնե-
լու խնդիրը, երբ արդեն տարիներ ա-
ռաջ լուծված է եղել, ովքեր են շա-
հագրգոված: Եվ հետո, ափամերձ
այն հատվածների բուսածածկը,
որն, ասում են, կարող է անհետա-
նալ, արհեստական ճանաղարհով է
ստեղծվել զրերից ազատված տա-
րածների վրա: Դակառակը, այդ ծա-
ռերն անհրաժեշտ է առմատախիլ ա-
նել, որդեսզի մենի մաքուր ջուր ունե-
նանք: Այսօր Սեւանի ջուրը մակար-
դակի բարձրացման հետ զսման ա-
մենակարետը գործընթացն է աղ-
րում: Այսինքն մակարդակի բարձ-
րացման հետ արեփ մառագայթները
խոր չեն թափանցում, ջուրն ավելի
սառն է մնում եւ աստիճանաբար վե-
րադառնում է գոյության նախկին
ռեժիմից:

ցուցվեց, որ 6 մետր նվազագույնն է
որ կաղափարի լճի հսկամագրմա-
նումալ գործընթացները եւ էկոլո-
գիական բալանսը: Առաջուցված
նաև, որ Երևանիկացման գործըն-
թացներն ակտիվացել են, երբ լին-
ար բարձրացած է ջրամական պահ-

այդ սակարդակից իջել էր:
Այդ 6 մետր բարձրացոամբ միանգամ
մից չի իրականացվելու 30 տարու-
թիշի լինի, որը ես զի հանրադետու-
թյունը բայլ առ բայլ դատրասվի: Այ-
դժվարությունները, որ Եւրկայաց-
վում են, հաղթահարելի են եւ ասին-
ծանաբար տիտի լուծվեն: Այդիա-
ծախսեր արվեցին, Արփա-Սեւան-
կառուցվեց, Որոտան-Արփան կա-
ռուցվեց: Դիմա երե տիտի Վերանա-
յենք, ոստեմ անիմաս էին այդ ծախ-
սերը: Եվ երկորդ՝ թվում է, թե սո-
միայն էկոլոգիական խնդիր է: Բայ-
նախ տնտեսական խնդիր կա: Եթ-
էնի օրի որուկը կատանա, մենք Դա-
յաստանը կկորցնենք: Դարցական-
տակ կերպեն Սեւանա լի ող առավ-
ելյա բնակչության գոյատետմբը, ծն-
նաբուծությունը, ծկնորսությունը
տուիզմի զարգացումը: Դայաստան

գործել: Մյուս խնդիրն էլ կա՝ մենք դաշտավոր ենք մակարդակը բարձրացնելու հետ ափերը նախաղատառաստել: Մենք երկու դեմքով ջրի որակի կորոա կումենանք եթե չաղահովենք ջրի մակարդակի բարձրացումը եւ եթե ջրի բարձրացումը չզուգակցենք ափերի նախաղատառասման գործընթացին: Եթե հիմա ափամերձ անտառը ջրի տակ է մտնուա, մենք դրականի փոխարեն խիստ բացասական արյունի կումենանք: Որովհետեւ նեխման գործընթացներ կլինեն եւ լճին ավելի կվճասենք: Դրա համար շատ ժամանակ ունենալու աշխատանքները կազմակերպել: Խորհրդային ժամանակ սխեման կազմվել էր, թե ինչպես ունենալու ափերը նախաղատառաստվեն ջրասուզմանը: Բայց ափերը հիմա փոխվել են, եւ այդ սխեման վերանայման կարիք ունի: Մենք դիմել ենք կառավարությանը, «Հազարամյակի մարտահրավերներ» ծրագրին ներկայացրել ենք նաև այդ մասին մեր առաջարկը, բայց ի վեցու կառավարությունը չներևակարգեա ուա: Եթե մենք տասի ու

ԿՐԵՎԱՍ 11/1
ԱՐԳԻՇՏԻ 4/1
ԷՐԵԲՈՒՆԻ 18

VIVAcell
Չեր ընտրանքը

Չեր բջջային օպերատոր ԲՈԼՈՐ ՄՈՒՏԵԱՅԻՆ ԶԱՆԳԵՐՆ ԱՆՎՃԱՐ ԵՆ

Ազգության գյուղի զարգացման կենտրոն
հիմնադրամը հայտարարում է մրցույթ
խոհանոցային սղասարկում կազմակերպելու
համար

Ազգության գյուղի զարգացման կենտրոն հիմնադրամը (ԱԳՀԿ) հայտարարում է մրցույթ ԱԳՀԿ-ի գրասենյակի տարածում խոհանոցային սղասարկման ծառայություն կազմակերպելու համար: Մրցույթի դաշտավայրին կարող են ծանրաբար գրասենյակում: Բոլոր շահագրի կազմակերպությունները կամ անհամ ձեռնարկատերը կարող են ներկայացնել մրցույթին առաջարկները փակ ծրաներով: Ծրաները դեմք է հասցեարկած ինտեն ԱԳՀԿ-ի սնօտն Ձեֆքի Խնզին: Առաջարկների ընդունման ժամկետը՝ մինչեւ 2005թ.-ի օգոստոսի 2-ը: Ծրաների վրա հարկավոր է ներև «խոհանոցային սղասարկման մրցույթ»:

Մրցույթին նաև ակցել ցանկացողները կարող են ծանրաբար տարածին նախան առաջարկներ ներկայացնելու:

Այլ մանրանամարտերի համար դիմել ԱԳՀԿ-ի վարչական հարցուվ համակարգող Տիգրան Դարոյանին՝ Երևան, Տերյան 74 հասցեով:

Դեռ. 54-57-11, 54-57-12, 54-57-13

Մրցույթին հանձնաժողովը, առաջարկները վերլուծելուց հետո, արդյունաբեր մասին կտեղեկացնի մրցույթի բոլոր մասնակիցներին:

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 28.07.2005թ. Ժ.9.00 ից սահմանում է արտադրության հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեները ու զնման եւ վաճառի հետեւյալ զները.

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտադրություն	Վաճառկային փոխարժեն	Գնում	Վաճառի
USD	1	ԱՄՆ դոլար	447.47	443.00	451.90
EUR	1	ԵՎՐՈ	536.52	533.30	539.70
RUR	1	Ռուս. ռուբլի	15.57	14.60	16.50

FOR YOUR INTERNAL NEWS OF
ARMENIA LOG ON TO www.azg.am

«ԼՅՈՒԹ» ՓԲԸ 2004 թ-ի
հաշվարկան հաշվեկշիռ

ԶԵ Ն 1	ՏԱՐ	2004
1	2	3
I. Ուժագիր պահպան		
Հիմնական ծրոցներ	10	186125
Անհանու ու ընթացիկ նորագույն պահպան	20	430
Ընդունակ ու ընթացիկ պահպան	80	186555
II. Ծրագրի պահպան		
Լուսեր	90	44271
Առաջան տարեաններ	110	314
Արտադրություն	130	1885
Նորագույն տարեան վաճառքներ գնում	160	83780
Կարտահամեմ ուղղության պահպան գնում	170	719
Այլ ուղղության պահպան	180	402
Դրամական մուցանքներ և դրամական պահպան	200	3350
Ընդունակ ընթացիկ պահպան	220	134721
ՔԱՌԵՎԵՌՆ	230	321276
IV. Ուժագիր տարեաններ		
III. Անհան կատարական	1	2
Կանոն (բաժնեմասի) կատարական ուղարկում	240	157500
Ենթական կատարական	250	6250
Կենսահամարման և վերաբերյալ տարեաններ	260	111717
Կուտայան կատարական	270	(82207)
Ընդունակ սպասարկան կատարական	300	193260
Ենթական մասնակիություններ	310	117777

Ընդունակ ու ընթացիկ տարեաններ պահպան	ՏԱՐ	2004
V. Ընդունակ տարեաններ պահպան	360	117777
Կենդանական դրամներ գնումներ գնում	390	480
Կարտահամեմ կենդանական դրամներ գնումներ	410	157
Կարտահամեմ դրամներ աշխատավանքներ գնումներ	420	3056
Կենդանական դրամներ աշխատավանքներ գնումներ	430	6546
Ընդունակ ընթացիկ տարեաններ պահպան	490	10239
ՊԱՌԵՎԵՌՆ	500	321276

ԶԵ Ն 2	ՏԱՐ	2004
Արտադրության աշխատանք	ՏԱՐ	2004
Արտադրության աշխատանք, աշխատանքներ, ծառայություններ հասցեան	10	7102
Ինացիան աշխատանք ծառայություններ համարներ	20	(4666)
Համախան աշխատանք (վաճառք)	30	2436
Ինացիան ծանունք	40	(941)
Վաշական ծանունք	50	(5390)
Արտադրության աշխատանքներ, աշխատանքներ, ծառայություններ հասցեան	60	(3895)
Գործառնական աշխատանքներ	70	108
Գործառնական աշխատանքներ, աշխատանքներ	80	(205)
Գործառնական աշխատանքներ (վաճառք)	90	(3992)
Այլ ուղղության աշխատանքներ	130	2103
Սույնական գործառնություններ աշխատանք (վաճառք)	140	(1889)
Զնան աշխատանք (վաճառք) միջնորդ աշխատանքներ	160	(1889)
Համախան աշխատանքներ	170	(105)
Զնան աշխատանքներ հետո	180	(1994)

*Վաշական ներառյալ չեն գրանցած տողեր

ՀԱՅԱՄՅՈՒՆԵՐԻ ԿՈՎԿԱ- ՍՐՑԱԿՑԱՑԻՒՆ ԲԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ՊԵՏԱԿԱՆ ԳԱՅՈՒՄՆԵՐԻ ԳՐԱԿԱՂՈՅԻՆ» ՊՈԱԿ-Ն (ԴՐԱՎԻՐԱՏՈՒՆ) ՊԳԳ-ՄԲԱՀ-ԶԲ - 05/122 ծածկագով կազմակերպություն է մրցակցային բանակցությունների մասնակիությունը և համայնքային մեջամյա դասընթացների 2005-2006 ուսարկությունը հետքիլումային մեջամյա դասընթացների 2005-2006 ուսարկությունը:

Դիմումների ընդունման վերջին ժամկետը՝ ՀՀ բաղադրանքի համար կարող են դիմել Արդարադատությունը և անօրեան մասնացած բնակչությունը և անօրեան մասնացած բնակչությունը:

ՀԱՅԱՄՅՈՒՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄԿԵՏԸ ՀՀ ԲԱՂԱԴՐԱՆՔԻ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԱՄՅՈՒՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄԿԵՏԸ ՀՀ ԲԱՂ